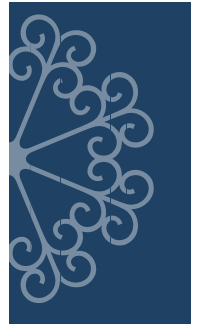

בית מדרש

557

פרשת וישב

זמני כניסת ויציאת השבת

★	☾	
17:20	16:04	ירושלים
17:21	16:20	בני ברק
17:35	16:17	ציריך
17:16	15:48	וינה
17:49	16:18	אנטוורפן
17:51	16:27	פריז
16:48	15:38	לונדון

דבר הישיבה

אהבת מרן רה"י לתלמידיו

ככל שאהב מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל את בני הישיבה, הם השיבו לו אהבת נפש.

פעם בימי החנוכה הכריז על מבצע לימוד שמונה שעות בכל יום. ואמר שהיות וחנוכה הוא היו"ט של תורה שבע"פ, הוא אינו מציע תשלום כספי עבור מבצע זה, וביקש שמי שיעמוד במבצע, שיבוא לומר לו זאת ביום פלוני אחרי חנוכה.

ביום המיועד הגיעו מאות אברכים ובחורים. הם עברו לפניו והוא נתן לכל אחד מהם נשיקה חמה. אברכים סיפרו שמלבד הרצון ללמוד ולנצל את הזמן הקדוש של חנוכה לעלייה, בער בהם רצון לעשות את המבצע כדי לשמח אותו.

רבים מבני הישיבה אמרו שגם מבצעים שנעשו עבור תמורה כספית, חלק גדול מהשיקול שלהם לעמוד בהם לא היה הכסף, אלא כדי לשמח אותו. היתה תופעה בישיבה שהיות ואברכים ובחורים ידעו שהדבר שמשמח את רבינו יותר מכל, הוא לראות "שטיקל תורה" של אחד מבני הישיבה, לכן היו מתאמצים לחדש ולכתוב והביאו לו כדי לשמח.

כמו כן אפילו תלמידים שכמעט ולא הכירו אותו באופן אישי סיפרו שהרגישו אליו אהבה עזה וכשנסע לחוץ לארץ חשו געגועים וציפייה לשובו.

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

עת לעשות - הפרו תורתך

וישב יעקב וגו' (לז, א). ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף (רש"י).

אברך אחד חלתה אשתו ל"ע, ונאלץ לעשות הרבה דברים שעקרת הבית, אמורה לעסוק בהם. בצר לו ניגש אל המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל וטענתו בפיו אינני מבין למה נתן לי הקב"ה נסיונות אלו, הלא בזמן שאני עוסק בדברים של מה בכך, מסוגל אני ללמוד תורה?

ענה לו המשגיח בזה"ל: "מי אמר לך שהעבודת ה' היא בלתי חשובה? ונאלץ לעשות הרבה דברים שעקרת הבית, אמורה לעסוק בהם. בצר לו ניגש אל המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל וטענתו בפיו אינני מבין למה נתן לי הקב"ה נסיונות אלו, הלא בזמן שאני עוסק בדברים של מה בכך, מסוגל אני ללמוד תורה?

אוהל משה (בראשית עמ' תשס"ד בהערות)

ענה לו המשגיח בזה"ל: "מי אמר לך שהעבודת ה' היא בלתי חשובה?

לקח מאלף מפרשה מכירת יוסף והורדת יהודה מגדולתו

מה בצע כי נהרוג את אחינו וכיסינו את דמו, לכו ונמכרנו לישמעאלים וידינו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא (לז, כו-כז).

דרש מרן רה"י הגרנ"צ זצ"ל: ענין נוסף מצינו בפרשה זו. הנה, יהודה רצה להציל את יוסף ואמר לאחיו (בראשית לז, כו-כז): "מה בצע כי נהרוג את אחינו וכיסינו את דמו, לכו ונמכרנו לישמעאלים וידינו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא". ולבסוף נענש על כך, אחיו הורידוהו מגדולתו עד שירד ונשא את בת

שוע ונולדו לו ער, אונן ושלח, ומתו אשתו ושני בניו, וכדאיתא בחז"ל (תנחומא עקב ו, ו) שיש ללמוד מכך שכל המתחיל במצוה ואינו גומרה, קובר את אשתו ושני בניו.

ויש להתבונן, הלא לכאורה מי שלא התחיל במצוה

ימים מקדם

ככלות ד' שנים להסתלקותו של מורנו המשגיח הגה"צ רבי אהרן דוד חדש זצוק"ל התקיים בהיכל הישיבה הק' תפילת רבים ושיחת חיזוק מאת מרן המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א

מתורת רבותינו

בשמחה וחיבת המצוה.

כאשר בחור או אברך בא מוקדם לסדר, הוא מתחיל במצוה וממילא הוא חייב לגומרה ועליו להמשיך וללמוד כראוי עד סוף הסדר, ויש בזה חומרה יתירה מאותו בחור שאיחר לסדר ואינו לומד כראוי, שהרי מי שמתחיל במצוה ואינו גומר אותה כראוי, מראה שחסר הוא בחשיבות המצוה. ובודאי שאין זו רק 'תביעה' ח"ו, אלא רואים מכך את המעלה והזכות

כלל הוא גרוע ממי שהתחיל בעשייתה ולא גמר, ומדוע עונשו של המתחיל ואינו גומר חמור יותר. על כרחך יש ללמוד מזה, שאותו אדם שמתחיל במצוה ואינו גומרה נענש על שאינו מרגיש את חשיבות המצוה שהתחיל ואינו מעריכה כראוי. שהרי אילו היה מעריך היה מסיים את המצוה וממילא הוא בכלל מבעט במצוה ומואס בה. אמנם, אם אינו מתחיל במצוה כלל אין בכך ראייה שהוא מבעט בה, שהרי אפשר שאילו היה מתחיל היה גומרה

העצומה של המקיים את הסדר שלו בשלמות, אשר מלבד שכר תלמוד תורה הגדול שבידו, הוא מקדש את ה' בכל כוחו. הוא מראה לכולם איזו חביבות וחשיבות גדולה שיש בעיניו למצוות תלמוד תורה שהיא החשובה והגדולה 'כנגד כולם', ויש בכך הזדמנות מופלאה לזכות בדבר עצום זה, מלבד הזכות הגדולה של עיקר העיסוק בתורה הקדושה שיחות רבי נתן צב

לכבד את אביו - כרבן של בני הגולה

ויקרא יעקב שמלותיו, וישם שק במתניו, ויתאבל על בנו ימים רבים (לז, לד).

פירש רש"י עשרים ושנים שנה, משפירש ממנו עד שירד יעקב למצרים, כנגד עשרים ושנים שנה שלא קיים יעקב כבוד אב ואם. וכן הוא במדרש בראשית רבתי (פרשה דידן): "יעקב עבר על מצות כבוד האב, ונענש שעמד יוסף חוץ ממנו כ"ב שנה, כאותן כ"ב שנה שעמד יעקב חוץ מאביו" ע"כ.

למדנו כאן עד היכן מגעת מצוה רבתי זו של 'כיבוד אב ואם', שהגם שלא נגרם לו ליצחק צער גדול כל כך מחמת יעקב, כמו אותו צער שסבל יעקב מיוסף. - מכל מקום לפי מדרגתו של יעקב אבינו ע"ה דקדקו עמו, ונענש בכ"ב שנים של צער גדול ואבלות קשה.

ומידה טובה מרובה, שהנזהר ומהדר בזה המצוה שכרו גדול מאוד, פירותיה בעולם הזה והקדן קיימת לו לעולם הבא (פאה פ"א מ"א).

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ: לפני שנים רבות נשאלתי מאברך אמריקאי אחד תלמיד ישיבת מיר המעטירה, בהיות שאביו מגיע בקרוב מחו"ל לביקור קצר בארץ הקודש, וכנראה יצטרך לשמש ולהתלוות עמו בטיוליו ובנסיעותיו ברחבי הארץ, ומבקש לדעת עד כמה מחויב הוא להצטרף עמו בכל הטיולים והסיורים הללו.

שלחתי אותו עם שאלתו אל ראש הישיבה, מרן רה"י

שה"ת הגאון **רבי חיים שמואלביץ** זצוק"ל, שיפסוק הלכה בשאלתו, וגם בשביל בקשת הרשות לימי העדרו מן הישיבה בשביל מצות כיבוד אב.

תשובתו של הגאון זצ"ל הפתיעה את האברך: **צריך אתה לכבד את אביך, פסק ראש הישיבה, כשם שהיית מכבד את גדול הדור וצדיק מפורסם, רבן של כל בני הגולה, אם היה מגיע אליך לביקור! -** אף אם אין אביך 'תלמיד חכם', הכבוד שאתה צריך לכבדו מדין 'אב', הוא כמו שמכבדים את רבן של כל בני הגולה! והדברים מבטלים על הרעיון.

טיב הקהילה

ביאור הענין שלא יוזק מריח רע

והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט (לז, כה).

כתב רש"י: למה פרסם הכתוב את משאם להודיע מתן שכרן של צדיקים שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע.

רבים תמהו בזה מה ראתה ההשגחה העליונה למנוע ממנו דוקא צער זה של ריח רע, בשעת צרה וצוקה עבורו, ומה תועלת יש במניעת צער קל של ריח רע בשעת צער גדול כ"כ שהוא עומד לימכר לעבד למצרים.

ויש בזה מרבותינו כמה דרכים, ונאים הדברים למי שאמרם כל אחד כפי דרכו.

רבותינו בעלי המוסר האירו בזה את דקדוק ההשגחה העליונה על כל הרגש צער בפני עצמו, ויש בזה ג' נקודות שעמדו בזה כל אחד לפי דרכו. **א. ב'קלם'** הוכיחו מכאן את דקדוק הדין שגם בעת שבאה גזירה או עונש על אדם הכל מדוד בתכלית הדקדוק ואינו נענש בכי הוא זה יותר מהראוי לו והיינו שכיון שלא הגיע ליוסף סבל זה של ריח רע אף שדבר זה הוא זוטא ביחס למצבו מ"מ כיון שלא היה זה בכלל המידה שנגזרה עליו סיבבה ההשגחה שלא כדרך הטבע כדי שלא יבא לו סבל זה שלא כדין. **ב. בסלבודקה'** האירו מכלל זה על נקודת גדלות נפש האדם, שמדקדוק ההשגחה בזה אתה למד שאף

האדם הנמצא בשפל המדרגה, שעומד להמכר לעבד, אין זה פוגע בגדלותו ואינו מאבד את חושיו הרוחניים עד שאף ריח רע שהוא דבר פגוט כל כך מפריע לו בשעה זו. **ג. ב'נובהרדוק'** הביאו מזה לאידך גיסא להראות עד כמה האדם כבול אחר עניני העולם שאפילו בשעה כזאת עדיין תופס ענין פגוט כזה מקום אצלו, ואינו שליט על מחשבתו ורגשותיו להסיחם מזוטות אלו.

ד. **ב'מיר'** אמר דודינו מרן רה"י הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שזו היתה גילוי קירבה והארת פנים מיוחדת של הקב"ה ליוסף, ללמדו שגם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, ולהראותו בחוש שאף בשעה של גזירה קשה כזו, מ"מ הקב"ה מלווה ושומרו, וממילא יבטח שלא יאונה לו כל רע.

ה. **ב'בריסק'** ביארו בזה, כי כל הצרות לא הפריעו ליוסף כל כך מאחר שאף באותה שעה היה יכול לעסוק בתורה ובעת שעוסק בתורה הוא מתענג על ד' ואינו חש בכל צרותיו, אלא שאילו היה לו ריח רע לא היה יכול לעסוק בתורה, ושוב לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעיני, ולכך יד ההשגחה היתה בכאן שלא יופרע מעסק התורה ע"י ריח רע, ואדבריה הריח הטוב מועיל ללימוד התורה ובוזה יהיה לו מרפא וארוכה בעת צרתו.

ו. **וב'טעלז'** ביארו בזה ע"ד משל [כן אמר הגה"צ ר' מרדכי פגרמנסקי זצ"ל], דהנה יש שני מיני אנשים המשתמשים בסכין לחתוך ולחבול בגוף האדם, והם רופא מנתח ולהבדיל רוצח, ובכדי לעמוד על החילוק ביניהם ולדעת איזה מהם של המנתח ואיזה מהם של הרוצח, אנו רואים כי הרופא נוטל סכין נקייה היטב, ולובש כפפות על ידיו, וכך עושה הכל באופן הנקי ביותר, כי גם החיתוך שהוא חותך מטרתו להציל, מה שאין כן הרוצח שמטרתו להרוג, נוטל סכין מלאת חלודה ואינו מקפיד על נקיון כלל. כך הראה הקב"ה ליוסף, שצרות אלו שעוברות עליו אינן באות מסכין של מרצחים אלא מסכין של מנתח, ואלו הן יסורין שעל ידן יעלה לגדולה למשנה למלך במצרים ובבוא הזמן יהא הצלה לכל משפחתו מן הרעב, ולכך סובב הקב"ה שיהיו נושאים בשמים בידיהם, בכדי שידע יוסף שהרופא המנתח הוא המורידו למצרים ולא הישמעאלים המרצחים.

ז. אצל **ה'חסידיים'** אמרו בשם האדמו"ר ר"י מוורקי זצ"ל שהגזירה על יוסף היתה רק על יסורין שבגוף אבל ברוחניות לא נגזרה עליו גזירה, דמה שנוגע לנשמה לא חפץ הקב"ה לנגוע אף כחוט השערה, וריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו כמ"ש בברכות (מג, ב).

משולחן רבי אליהו ברוך

שיחת מורינו המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א

דברי חיזוק ואמונה בעניני דיומא | נאמר בהיכל ישיבתנו הק' בימים אלו זמנים של עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, צרות הכלל והפרט.

בימים אלו נפטר הגאון רבי חיים אריה מישקובסקי זצ"ל, שהיה תלמיד הישיבה מנעוריו, וותיק מאוד בישיבה, ת"ח עצום צנוע ומעלי, שמר פיו ולשונו, עמל ויגע בתורה.

בנוסף, לא עלינו, נפטרו שני ילדים קטנים, בנים לאברכים חשובים מבני הישיבה הק'.

המצב בארה"ק ובעולם כ"כ מורכב והעבודה שלנו היא להוסיף חיל.

התפקיד שלנו הוא להוסיף זכויות, כל המצב שנעשה פה הוא בשביל להוסיף זכויות, להתקרב להקב"ה באמונה טהורה, הכל מאתו יתברך אבל התפקיד שלנו הוא לעשות מה שאפשר לעשות, מעבר לכך ה' הטוב בעיניו יעשה.

ירמוז שלא יגזרו עלינו בני עשו למחות את שמנו

דיברנו בעבר, שמצד אחד צריך לזכור, לא לסמוך על כוחי ועוצם ידי, שקר הסוס תשועה וברוב חילו לא ימלט, הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו, ומצד שני אצל יעקב אבינו אנו רואים שהתקין עצמו לדורון תפילה ומלחמה, יש מושג של מלחמה וצריך לדעת איך לעשות את זה, באיזה צורה, זה מורכב מאוד.

לכל אורך חומש בראשית אנו לומדים על מעשה אבות סימן לבנים, וידועים דברי הרמב"ן בפרשת וישלח שלפיהם יש תוספת על סימן לבנים, והוא, שכל מה שאירע לאבות יקרה גם לבנים, הרמב"ן מתקשה בלשון

"שואלים את הבחור מה אתה עשית היום, אני למדתי תוס' קשה בב"ק, בהצד השווה, או בסוגיה של מלאכה שאינה צריך לגופה, או בסוגיה של קדשים האם יש שלא לשמה בקדשי ציבור, זה עשיתי היום, מה יגידו לו, אה נון, למה לא, נחמד, סבא שלי גם למד בישיבה, יפה מאוד, אנחנו אחים וכו'."

ירחם יתום. פירש רש"י, עוד זאת אמרו לפניו לא נבקש עוד עזרת אדם לא מאשור ולא ממצרים.

רש"י אומר לנו, אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב גם זה כלול באמרו אליו, אנחנו צריכים לומר להקב"ה כל תשא עוון וקח טוב, ואין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים, אשור לא יושיענו.

והקב"ה משיב, ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו, ופירש רש"י: אמר הנביא כך אמר לי רוח הקודש מאחר שיאמרו לפני כן ארפא משובתם ואוהבם בנדבת רוחי אעפ"י שאינו ראויין לאהבה

אתנדב לאהבתם כי שב אפי ממנו.

אפילו שאנחנו לא ראויים אבל אם אמרנו להקב"ה רבש"י אנחנו רוצים להתקרב אליך אנחנו יודעים שאין עוד מלבדו רצוננו לעשות רצונך, אזי שב אפי ממנו, בנדבה.

אסור לסמוך על שום דבר, מן ראש הישיבה רבי חיים זצ"ל היה אומר שאשור זה אמריקה, אסור לנו לסמוך על אמריקה, ומצד שני צריך להודות להקב"ה כשיש נשיא שאומר מילים טובות, בימים הנוראים לפני הוצאת ס"ת אנחנו מתפללים ותן בלב מלכות ויועציו עלינו לטובה, מתפללים על זה ומודים על זה.

יש אומרים לב מלכים ושרים ביד ה'; לא יודע איפה המקור, במשלי כתוב (כא, א), פִּלְגֵי מַיִם לֵב מִלֵּךְ בְּיַד ה' עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטְנֶנּוּ.

ניסים שלא כדרך הטבע

עכשיו אנחנו בניסיון בתוך ארץ הקודש, אחד אמר לי בא תראה כמה דברים נעשו פה ואף אחד לא יכול

עשו למחות את שמנו אבל יעשו רעות עם קצתנו בקצת הארצות שלהם, מלך אחד מהם גוזר בארצו על ממונו או על גופנו, ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפלטים, וכך אמרו בבראשית רבה (עו, ג), אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו אלו אחינו שבדרום,

והיה המחנה הנשאר לפלטה אלו אחינו שבגולה, ראו כי גם לדורות תרמוז זאת הפרשה.

הרמב"ן מסיים, ראו כי גם לדורות תרמוז זאת הפרשה, וזה מה שאנחנו רואים היום, יש מלך אחד שמחליט לעשות צרות, ומצד שני יש מלך אחר שמרחם.

אשור לא יושיענו

צריך שוב להזכיר את שדיברנו לפני למעלה משנה, למדנו בהפטרות פרשת ויצא את פסוקי הפטרת שבת שובה, שאומר הנביא (הושע ב - ה) שובה ישראל עד ה' אלוֹקֶיךָ כִּי כִשְׁלֹת בְּעוֹנוֹךָ, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו.

ופירש רש"י, כל תשא עוון, כל עוונותינו סלח. וקח טוב, ולמדנו דרך טוב, דבר אחר מעט מעשים טובים שבידינו קח בידך ושפטנו אחריהם וכו'.

ובהמשך דברי הנביא - אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו אשר בך

הפסוק (לב, ט), ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה. מניין ליעקב אבינו שבוודאות ישאר מחנה אחד לפליטה.

וביאר הרמב"ן וז"ל, (לב, ט), על דרך הפשט אמר זה באולי, כי אמר אולי ינצל המחנה האחד, כי בהכוחו האחד יברחו האחרים או תשוב חמתו או תבוא להם הצלה מאת השם, וכן אמרו בבראשית רבה (עו, ג), למדתך תורה דרך ארץ, לא יניח אדם כל ממונו בזווית אחת.

ורש"י כתב (לב, ט), והיה המחנה הנשאר לפליטה - על כורחו, כי אלחם עמו, התקין עצמו לשלשה דברים לתפלה ולדורון ולמלחמה.

וראיתי במדרש (קה"ר ט, יח) מה עשה, זיינם מבפנים והלבישם בגדים לבנים מבחוץ והתקין עצמו לשלשה דברים, וכן עיקר, והכוונה בזה כי יעקב ידע שאין זרעו כלו נופל ביד עשו, אם כן ינצל המחנה האחד על כל פנים.

ומוסיף הרמב"ן: וגם זה ירמוז שלא יגזרו עלינו בני

1 (אגב צריך לדעת, באמריקה ג"כ זקוקים לרחמי שמים יש שם גזירה חמורה על החינוך, חושבים שרק פה יש גזירות, אוי איזה גזירה שיש שם, רוצים להתערב התערבות איומה, והנשיא החדש אומר שיעזור לזה, הלוואי).

להגיד כוחי ועוצם ידי, צריך להתפלל על כולם שיחזרו לביתם לשלום ויחזרו בתשובה ושלא יהיה נזק לאף יהודי לא להתבלבל בזה ח"ו, כ"כ כואב יש אנשים שאומרים ציונים... האמת היא שהם מסכנים שיחזרו בריאים ושלמים ויחזרו בתשובה, כך קיבלנו מרבתינו, מי שאומר אחרת הוא אכזר, שכל אחד יחזור לשלום ויחזור בתשובה, צריך להתפלל על זה.

אתם חושבים שרק הראש

ישיבה רבי חיים בכה על זה? הרבי מסאטמר לא בכה על כל חייל שנהרג? וודאי שבכה! זה נורא ואיום, צריך לבקש על כולם שיחזרו בריאים ושלמים ויחזרו בתשובה, ובד בבד להיזהר מאוד מכוחי ועוצם ידי, ומכל סטייה וסדק בעולם הישיבות, צריך להתפלל ולעמוד על המשמר. (בשמחת תורה שנה שעברה גם מי שהיה קשה לו ראה את ההתנפצות של כוחי ועוצם ידי).

אבל תראו דבר מעניין, היה את נשיא איראן שבפתע פתאום המסוק התרסק ומת במיתה משונה, מישוה יכול להגיד אני עשיתי? הקב"ה ריסק אותו וזה היה מפלה גדולה, יש דברים שבכלל אף אחד לא יכול להגיד שהוא עשה משהו.

מה שהולך עכשיו בסוריה, מהפכה כזאת, ה"י שיצא הכל לטובה, מישוה עשה את זה, השונא ישראל הזה שהיה שם, שונא את האנושות, איזה ייסורים הוא עשה לעם שלו, גאווותן סרוח כזה, מי הפיל אותו, המורדים שלו מבית, מי עשה את זה, הקב"ה עשה, מישוה מפה יכול להגיד שהוא עשה.

וכן אנו רואים לכל אורך הדרך כל מיני דברים ניסים ונפלאות שהקב"ה עושה, ויש הרבה דוגמאות, מצד שני פתאום שומעים שיש מדינות שזועמות שהיהודים מבצעים רצח עם, ה' ירחם, זה כל כך נורא ואיום, מתחילים לרחם על רוצחים ואומללים שנרדפים על ידם, זה גם בכדי לעורר אותנו.

כל מה שקורה מראה לנו שיש הקב"ה, שהוא בעל הבית, ורק עליו יש לנו לסמוך ולא על אף אחד, ועלינו להתפלל שהכל יהיה ברחמים וחסדים.

ויבא יעקב שלם

לאחר המפגש עם עשיו כתוב בפסוק, ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבואו מפדן ארם ויחן את פני העי. (לג, יח), ופירש רש"י, שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו. צריך לדעת עם כל המלחמות שכלל ישראל עוברים, עם ישראל חי וקיים, התורה חיה וקיימת, לא שייך לפגוע לא בעם ישראל ולא בתורה.

ב"ה שבכל דור ודור יש מנהיגים שהקב"ה שתלן שמכוונים אותנו איך לנהוג בשעת מלחמה, יעקב אבינו הכין עצמו לדורון תפילה ומלחמה, הצורה לקבוע איך להילחם ומה לעשות בשעת מלמה היא לא פשוטה, הגאון הגדול רבי דב עמד פה ואמר דברים ברורים, צריך לדעת יש גדולי ישראל שמכוונם וצריך ללכת בדרכם ולהוסיף זכויות ולימוד תורה.

הזכויות שצריך להוסיף הם הן על החלק של הסכנה גשמית, והן על החלק של הסכנה הרוחנית, ומה שאדם יותר מוסיף זכויות הוא ממעט את האסונות, וכמה זכויות יש למי שעומד על המשמר ומוסיף חיל.

לא כאן המקום אבל צריך לדעת, הגאון אומה, כמו שיש גלות ישמעאל, ויש גלות עשיו, יש גם גלות ערב רב, אשר אלו בעלי המחלוקת בישראל שגורמים לכל הצרות, יש כמה מסיתים ומדיחים שהם גורמים לגזרות על התורה, הם מסיתים את העם, העם לא רשע, אב הרחמן יודע שהעם הוא עם טוב, רק גוררים ומסיתים אותם, אנשים שהולכים תחת האש יודעים את האמת שצריך להוסיף זכויות.

העבודה שלנו לדעת את התפקיד את החובה ואת הזכות בשעה גורלית כזאת, וממילא אם נרבה בזכויות נרויח שעוד צרות ה"י מחלות, תאונות, פיגועים וכל מיני צרות לא יבואו, לא עלינו ולא על משפחתנו וחברנו,

בט' חשוון היה יא"צ של הראש ישיבה הגדול רבי שמעון שקאפ זצ"ל, בה' כסלו היא"צ של הקדוש רבי ברוך בער זצ"ל שנפטרו בתחילת השנה, באותה השנה בה' מנחם אב הסתלק רבי חיים עוזר, ידוע שהחזון

איזה ביזיון וקצף, בושה, עמדת קודם ושיבחת אותם יפה מאוד, ה' ישלם לך, הבחור הזה שיושב ולומד בזכותו אתה קיים, תבקש ממנו ברכה, אשריך, אין מילים לתאר את ההצלה הגדולה שלך בזה שלמדת תורה"

מה שמוסיפים זכויות ניצולים יותר.

גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות

איתא במגילה (טז, ב), אמר רב יוסף גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות, דמעיקרא חשיב ליה למרדכי בתר ארבעה אינשי, ולבסוף בתר חמשה.

מרדכי עדיין היה מאנשי כנסת הגדולה אבל ירד דרגה, גדול ת"ת יותר מהצלת נפשות, וכי מרדכי לא היה חייב

"מגיע בחור ישיבה נחמד לפני שידוכים או באמצע שידוכים, לפעמים כמעט נסגר שידוך הוא כבר רמז לחברים ופתאום נפל ואין חשק לפתוח דף גמ', זה רבש"ע אני כן יפתח גמ', זה רצונך, איזה שטייגען, כמה מחבלים ומשטינים הוא שובר בכח התורה."

להציל את כלל ישראל, ודאי שכן, אבל גדול תלמוד תורה, אחד שעמל בתורה דרגתו גבוהה יותר.

אכן כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, אף אחד לא מוריד מהערך של הצלת נפשות, אולם לימוד התורה הוא הדבר הגדול ביותר, אם למישוה יש בלבול בראש שיזכור את זה תמיד, יש כאלו שאומרים צריך ללכת להשתתף בהצלת חיים מה אתה יושב ולומד, צריך לדעת גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות, תדע מה אתה שווה.

דרך העולם להוקיר מי שביצע פעולה שהצילה חיים, יושבים אנשים ומדברים אחד מספר שהוא עשה היום החייה לכן אדם ברחוב, הציל אותו ממות, אשריך כולם מכבדים אותו על כך, והם צודקים כאילו קיים עולם מלא, אחד הרג מחבל שנייה בודדת לפני שהפעיל מטען חבלה, זכות גדולה מאוד, כולם מכבדים אותו

שואלים את הבחור מה אתה עשית היום, אני למדתי תוס' קשה בב"ק, בהצד השווה, או בסוגיה של מלאכה שאינה צריך לגופה, או בסוגיה של קדשים האם יש שלא לשמה בקדשי ציבור, זה עשיתי היום, מה יגידו לו, אה נו, למה לא, נחמד, סבא שלי גם למד בישיבה, יפה מאוד, אנחנו אחים וכו'.

איזה ביזיון וקצף, בושה, עמדת קודם ושיבחת אותם יפה מאוד, ה' ישלם לך, הבחור הזה שיושב ולומד בזכותו אתה קיים, תבקש ממנו ברכה, אשריך, אין מילים לתאר את ההצלה הגדולה שלך בזה שלמדת תורה.

אמר רב יוסף גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות, החפץ חיים הקדוש מסביר שלא רק שזה יותר גדול מהצלת נפשות אלא הוא באמת גם מציל נפשות בלימוד שלו.

איש היה בשברון לב ואמר ששלשה אלו הגיעו לשיא העמלות בתורה ומפני הרעה נאסף הצדיק, בכח התורה שלהם הם עצרו את הגזירות. זהו הכוח של עמלות ויגיעת התורה.

בא אברך לישיבה בבוקר, רץ לבית מדרש, הוא עושה קידוש ה' עם ההליכה שלו, מתיישב ללמוד עם החברותא, פעם הולך יותר קשה פעם יותר קל, לפעמים החובות בסדר לפעמים הוא טרוד עם גמ"ח, תורה מתוך הדחק, הוא בא מתיישב בגישמאק ולומד בהתמדה.

מגיע בחור ישיבה נחמד לפני שידוכים או באמצע שידוכים, לפעמים כמעט נסגר שידוך הוא כבר רמז לחברים ופתאום נפל ואין חשק לפתוח דף גמ', רבש"ע אני כן יפתח גמ', זה רצונך, איזה שטייגען, כמה מחבלים ומשטינים הוא שובר בכח התורה.

כל ההצלחות שבאות אח"כ בעולם הם מכח התורה שאתה למדת היום, זה הזכות והחיוב של לומדי התורה, חבל שאנשים לא מבינים כמה הם מזיקים לעצמם בכך שמפריעים לעולם התורה, נזכיר שוב ונרבה לימוד זכות, יש כאלו שכן מבינים, יש אנשים רחוקים שבתוך תוכם יודעים כמה זכויות יש לנו מלימוד התורה.

סיפרתי בעבר מה שסיפרה לי אמי ע"ה בהתרגשות, היא יצאה לטיול עם אחותה לעין גדי, היה שם רכבל, פעם לראות רכבל זה היה מרגש מאוד, עלו לרכבל וראו משם וואדי, והיה פחד ואימה, היום כבר יותר התרגלו לזה, היא שמעה שם שתי שנים רחוקות מידידשקייט, אולי עכשיו כבר חזרו אז היו רחוקות, וגם פחדו, אחת אמרה לחברתה, את יודעת מה, יש שם דתיים לא צריך לדאוג, הם גם אתנו פה.

אמא סיפרה את זה בהתרגשות גדולה, זאת אומרת, אמא למדה אותי, בתוך תוכם הם יודעים שאפשר לסמוך על הזכויות שיש לנו. זה נתן לי תמונה לחיים כמה אנשים רחוקים יש שבתוך תוכם הם יודעים מה היא זכות התורה.

העבודה שלנו לא להתיימשך ולהמשיך הלאה ללמוד ולהתמיד, ובנוסף לזה הזכרנו פעמים רבות שמרן ראש הישיבה רבי חיים היה אומר, שבירת המידות של יחיד מצילה רבים, יש לפעמים רצון לאדם להגיד איזה מילה שתפגע בשני, הוא מתאפק ולא אומר, מרכין ראש, הוא הציל רבים, רבי חיים אמר שבירת המידות פון א יחיד ראטיוועט רבים, כמה הצלה יש ע"י לימוד התורה ושבירת המידות.

חובה קדושה לדעת את זה, אדם צריך לדעת את ערך מעמדו וערך תפקידו, ושלא יהיה ח"ו סטייה וסדקים בעמל ויגיעת התורה, זה מה שהקב"ה רוצה מאתנו.

החיים מלאים ניסיונות, צריך לבקש רבש"ע אל תביאנו לידי ניסיון, תציל אותנו מניסיונות, תציל את האחים שלי מניסיונות, זה רצון הי"ת.

תנו עוז לאלוקים

דיברנו עד עכשיו על הנושא החשוב של כח התורה, הזכות החובה והערך הרב של לומדי התורה, ויש חלק נוסף שבל"נ נדבר עליו בארוכה בהזדמנות ועל קצה המזלג ניגע בו כעת ג"כ.

הנפש החיים בשער א' מאריך בנושא של תנו עוז <

לאלוקים, הקב"ה אומר אני רוצה שתתנו לי את הכח כדי להביא שפע בעולם, מי אנחנו קרוצי חומר מה אמרנו לא מזמן בר"ה, אדם יסודו מעפר בנפשו יביא לחמו משול כחרס הנשבר וכו' כרוח נושבת וכחלום יעוף, מה אנחנו אין לנו כלום, והקב"ה אתה הוא מלך קל חי וקיים, הקב"ה רוצה את הזכויות שלנו.

בשער א' פרק ג' כתב וז"ל, ואמרו ז"ל באיכה רבתי (בפסוק וילכו בלא כח) רבי עזריה בשם רבי יהודה ברבי סימון אומר בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה כד"א באלקים נעשה חיל. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום כביכול מתישין כח גדול של מעלה דכתיב צור ילדך תשי גוי הקב"ה רוצה שהכל יבוא מכלל ישראל, זה רצונו יתברך, הקב"ה מתחנן אני רוצה שאתם מצדכם תתנו לי את הכח שאני יוכל לעזור לכם, איזה כח נביא? שטייגען

בלימוד, להתמיד בלימוד התורה, ולהוסיף בכמות ובאיכות, איך מוסיפים איכות, יותר עמל, יותר יגיעה, יותר חזרות, לסכם ולדעת.

עמל התורה הכוונה גם להבין טוב יותר וגם כשאין חשק ללמוד, להתגבר ולהתיישב ללמוד, זה גם עמל כל השקעה זה עמל.

יש עוד חלק איכותי בלימוד, לזכור לפני מי אתה עומד, וכך איתא ברוח חיים על דברי התנא באבות (ב, יד), ודע לפני מי אתה עמל, וז"ל: ר"ל בפניו ממש כי הוא בעצמו עומד עליך כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, ודי בזה להעיר אוזן בלימודים כי ה' צבקות שוכן שם.

זכורני, לאחר פטירתו של מרן ראש הישיבה רבי חיים זצ"ל נוצר חלל נורא בישיבה, ועד שאבי מורי ז"ל התחיל להגיד שיחות בישיבה רבי נחום זצ"ל אמר

כמה שיחות, הוא ישב על כסא ליד הבימה ואמר כמה שיחות, באחת השיחות הוא דיבר על סחף שהיה בזמנו שבחורים הלכו להתפלל בבוקר בכותל, היום הניסיונות לא שם...

הוא אמר בידיד, אני לא יודע אם הכותל יותר טוב מפה, בישיבה זה מקום רינה יש השראת השכינה, תתפללו בישיבה, וודאי צריך ללכת להתפלל בכותל לבקש ותחזינה עיננו, אבל תדע פה בישיבה יש השראת השכינה, יש פה זכויות.

אברך יקר, בחור יקר, כמה אתה זוכה ומזכה אחרים ברוחניות ובגשמיות, ע"י לימוד התורה, אשרי מי שמתבונן ואשרי מי שמתחזק.

הקב"ה יעזור שנזכה ללמוד תורה בחשק ובשמחה, ולהביא הרבה זכויות וישועות לכלל ישראל, ונזכה לקיים תנו עוז לאלוקים, ולעשות להקב"ה נחת רוח.

מבאר רבותינו

ניסים קטנים – כסוכרייה לילד

הנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה (לז, כה).

בהיותו במצבו הנורא שנגזר עליו משמים (עוד מזמן ברית בין הבתרים) רצה הקב"ה לעודדו, להביע לו את אהבתו ולומר לו שגם במצבו הקשה עדיין הקב"ה איתו ולא עזב.

אמנם, נס זה שהישמעאלים נשאו בשמים ולא נפט נראה מיותר בתוך המצב הקשה בו היה שרוי יוסף הצדיק, אבל היה בו בחינה של זריקת סוכריה משמים לגלות לו שלעולם הקב"ה אוהבו ומלווה בכל דרכיו.

פעמים שעל האדם עוברת תקופה קשה של סבל, ייסורים או מצוקה אחרת, אך אם יתבונן ויפקח את עיניו יגלה שגם בתוך תקופה זו נזרקות לעברו מדי פעם "סוכריות" משמים וניסים קטנים, שמשמעותם לגלות לו שהקב"ה מלווה בכל רגע ובכל תקופה מתוך אהבה ורחמים גדולים...

(ומתוך האור)

משל: כשאב רוצה להעניק לבנו דבר מה ולהביע בזה את אהבתו, הוא אינו נותן לו פרוסת לחם, אלא קונה ומעניק לו סוכריה או ממתק אחר פרוסת לחם אינה מבטאת אהבה משום שזהו דבר הכרחי. אהבה מתבטאת כשנותנים דבר שאינו הכרחי – הסוכרייה מבטאת אהבה.

לדוד המלך אמנם התרחש נס גדול, הוא ניצח את גלית הפלשתי. אולם נס זה היה הכרחי בבחינת "פרוסת לחם" שהרי גלית חירף מערכות ישראל. אולם לדוד עוד נכונו חיים של רדיפות וייסורים א"כ היכן יבטא הקב"ה את אהבתו לדוד? התשובה היא- דוקא בנס המיותר ב"נס הסוכרייה" בנס זה כביכול אמר הקב"ה לדוד: "ראה קיצרתי לך כמה צעדים עד לכריתת ראשו של גלית, אף שאין צורך הכרחי לכך, אבל יש בכך ביטוי לאהבתי אליך".

זו גם היתה מטרת הנס שהתרחש ליוסף הצדיק. דוקא

וגמליהם נשאים, למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחם רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע. (רש"י).

למתבונן בדברי רש"י מתעוררת תמיהה עצומה, וכי לזאת יקרא "מתן שכרן של צדיקים"? נתאר לעצמנו את המצב בו היה שרוי יוסף הצדיק באותו רגע, בהיותו רך בשנים בן שבע עשרה שנה בלבד, מושלך לבור בידי אחיו ולאחר מכן נמכר על ידם לישמעאלים ואינו יודע כלל מה יעלה בגורלו, וכי אכפת לו ברגע זה אם המשא אותו נושאים הישמעאלים הוא בשמים או נפט? וכי על נס זה שנראה בעינינו כה פעוט יחסית למצבו הנורא יקרא "להודיע מתן שכרן של צדיקים"? הדבר בהכרח אומר דרשני.

ויש לבאר זאת על פי יסודו של מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל, והביא לכך

אי"ה נשתדל להביא מידי שבוע מכתב מגדולי רבותינו לבית מיר בעניני הזמן או הפרשה.

מכתבי רבותינו

"כמה מעלות טובות יש ללימוד בחבורה... שכל אחד ואחד מזכה לחברו ומחזק את ידיו בשקידה והתמדה, ומה עוד שעל ידי דיבוק ופלפול חברים מתלבנים הענינים עד שהם סולת נקיה"

מכתב ברכה שנתן מרן רה"י הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצ"ל בשנת תשס"ג לאגל הוצאת קובץ תורני - אור התורה ע"י תלמידי הישיבה לקראת ימי החנוכה:

מסכתות, וגם לימדו לשונם להציע מחידושיהם בפני אחרים ולדון בהם ולהעלותם אח"כ על הכתב.

החידושים היוצאים לאור בקונטרס זו הם פרי עמלם של תלמידים אלו. ועל כן ידי תיכון עמהם שיצליחו וימשיכו בדרכם זה, והיי אות ומופת לאחרים לעשות כן, וממילא יתרבה כבוד שמים וכבוד התורה גם יחד.

כ"ד הכו"ח לכבוד עמלי התורה

(מתוך קובץ גליונות- פר' שמות תשפ"א)

"הנה כמה מעלות טובות יש ללימוד בחבורה, כי מלבד מה שלמדנו חז"ל באבות כי עשרה או חמשה שיושבין ועוסקין בדברי תורה שרויה שכנה ביניהם, עוד מעלה יש שכל אחד ואחד מזכה לחברו ומחזק את ידיו בשקידה והתמדה, ומה עוד שעל ידי דיבוק ופלפול חברים מתלבנים הענינים עד שהם סולת נקיה.

ועוד כמה מעלות טובות יש לחבורה של תלמידים מיוחדים בישיבתנו הק', שהתארגנו לחזק את לימודם בסדר השני בישיבה הק' ע"י דיבוק חברים פעם בשבוע, כי ע"ז זכו לגמור כבר כמה